

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УМОВАХ ТЕХНОБАЛІЗМУ

Магіря Н. М.

*здобувач вищої освіти другого (магістерського рівня)
спеціальності 292 – Міжнародні економічні відносини
Міжнародний гуманітарний університет*

Капацина К. В.

*здобувач вищої освіти другого (магістерського рівня)
спеціальності 292 – Міжнародні економічні відносини
Міжнародний гуманітарний університет*

*Науковий керівник: **Рассадникова С. І.***

*кандидат економічних наук, доцент,
старший науковий співробітник,*

*доцент кафедри економіки і міжнародних економічних відносин
Міжнародний гуманітарний університет
м. Одеса, Україна*

У сучасній глобальній економіці постійно зростає значення нових знань, високих і передових технологій, виробництва продукції, яке засноване на використанні інтелектуального капіталу. Компанії, які є конкурентоспроможними у ХХІ ст., виявили неабияку здатність адаптуватися до умов, що швидко змінюються, формувати ефективну стратегію інноваційного розвитку. Здатність оцінити технологічну особливість сьогодення, використати її у господарському обороті, вийти на нові ринки для нових продуктів і послуг, залучити інвестиції для технологічних розробок – це задачі, вирішення яких забезпечує формування глобальних конкурентних переваг.

Фундаментальною тенденцією розвитку світового господарства наприкінці ХХ – на початку ХХІ століть є глобалізація, яка виступає, з однієї сторони, у динамізації інтеграційних та інтернаціоналізаційних процесів, фундаментальній трансформації національних технологічних систем і способу виробництва завдяки запровадженню останніх досягнень та результатів НТП в сферах промислових технологій, організації виробництва й методах управління, а, з іншої, – у наростанні диспропорцій у суспільстві та загострення протиріч економічного розвитку на міжнародному рівні [1].

На сьогодні поглиблення взаємодії між промислово розвиненими країнами у науково-технологічній сфері та системні технологічні зрушення у більшості галузях економіки набули глобального характеру і під впливом інформаційно-комунікаційної революції сприяли становленню й розвитку у світі техноглобалізму, який характеризується визначальною роллю інноваційних технологій в забезпеченні міжнародної конкурентоспроможності країн.

Однак, потрібно приділити увагу негативним наслідкам, серйозним проблемам і ризикам, які приносить техноглобалізм для суспільства.

Наприклад, розвиток науки й технологій стало сьогодні найважливішим фактором, що впливає на посилення нерівномірності економічного розвитку та постійно зростаючу взаємну соціально-політичну залежність країн світу. Також наслідком техноглобалізму є виникнення та загострення глобальних проблем для різних регіонів світу: екологічних (пов'язаних із катастрофічними наслідками людської діяльності), енергетичних та ресурсних, демографічних, продовольчих, запобігання війни із застосуванням зброї масового знищення й роззброювання тощо [2].

Наприкінці 20го століття серед поглядів науковців виникло 2 напрямки, щодо свого ставлення до техноглобалізму. Згідно першого напрямку наукова спільнота, не вірила в значимість технологічної сфери для отримання економічних переваг і підвищення конкурентоспроможності країн на світовому ринку. Інші навпаки підтримували ідею техноглобалізму, та бачили в цьому стрімкий технологічний розвиток людства до нової ери, яка кардинально змінить нашу політику, роботу, наші родини й життєві цінності.

Прихильники ідеології «технобалізму» вірять, що глобалізація буде розвиватися природним шляхом, яка змінить міжнародну економіку та міжнародні політичні відносини із конкурентних відносин в гармонійне співіснування.

Розвиток техноглобалізму можна розділити на чотири напрямки. Перший– це Електротехнічна революція, велика увага приділяється розвитку промисловості, концентрації капіталу, значна енерго– та матеріалоємність виробництва. Основні галузі: важке машинобудування, електротехнічна промисловість на основі сталі та прокату. Другий етап – це науково– технологічна революція, концентрується на розвитку енергетики на основі паливних ресурсів. Основні галузі: хімічна, автомобілебудування, літакобудування та машинобудування, виробництво споживчих товарів, будівництво аеропортів та автомагістралей. Третій етап – це науково-технологічна (інформаційна) революція. Основні галузі: мікроелектроніка, інформатика, біотехнології, генна інженерія. На цьому етапі, лідируючі

країни досягли нових відкриттів, таких як: освоєння нових видів енергії, супутникового зв'язку, космічного простору. Четвертий етап – це науково-технологічна (кібернетична) революція. На цьому етапі, техноглобалізм досягнув успіху у сфері: медицини та біотехнологій, нанотехнологій, матеріалознавства, оптоелектроніки, мікроелектроніки, молекулярної електроніки, інформаційних супермагістралей, систем управління персоналом [3].

За рахунок техноглобалізму можемо спостерігати за тенденцією до подальшого наростання технологічного розриву між країнами, що розвиваються та країнами промислово розвиненими, оскільки відсталі країни технологічно, які не мають достатньо конкурентних переваг, продовжують перебувати на периферії світового господарства. Збільшення технологічного розриву призводить в остаточному підсумку до поляризації доходів населення в різних регіонах світу, що, в свою чергу, є фактором посилення соціальної напруженості й загострення соціальних проблем людства [4].

Роблячи підсумок, можна сказати, що сучасні науково-технічні знання поряд із прискореним розвитком людської цивілізації пропонують багато можливостей для того, щоб змінити попередню нестабільну й здебільшого загрозливу для планети практику господарської діяльності та швидко просуватися вперед у напрямку більш досконалих новітніх технологій й пов'язаних з ними інститутів і мереж глобального розвитку. Виникнення з другої половини 20-го століття техноглобалізму нерозривно пов'язуємо з інтенсивним впровадженням інновацій, появою нових форм організацій і методів промислового виробництва, їх широкомасштабним застосуванням у всіх сферах діяльності людини в глобальному економічному середовищі. З розвитком техноглобалізму pojawiaються серйозні виклики для людства, тісно пов'язаних з неспроможністю суб'єктів міжнародних економічних відносин оцінити та заздалегідь спрогнозувати можливі загрози використання нових досягнень і результатів науково-технічної революції [5].

Поряд з теорією техноглобалізму для економічних наук доцільним є визначення технологічного укладу, яке пояснює його не тільки з точки зору послідовної зміни технологій, а включає найбільш вдалі практики їх використання в комерційній діяльності. Технологічна революція приводить до формування нового технологічного укладу лише в разі появи ефективних способів перетворення інноваційних технологій в прибутковий бізнес. Місце нової технології в бізнес-процесах та бачення подальшого напрямку руху, технологічні відкриття залишаються лише надбанням науки. Кожен технологічний уклад задає траєкторію розвитку для всіх наступних технологій. Тому потрібно підтримувати

розвиток технологій і формування нових технологічних укладів, які впливають від бізнес-сфери до оновлення інституцій та суспільства.

Тенденції розвитку нового укладу відповідають суті кожної технологічної революції, що поступово робить його принципи загальними для прийняття рішень в управлінні, зовнішньо-економічної діяльності, інжинірингу, фінансах і торгівлі. В результаті проведеного дослідження пропонуємо впроваджувати нову логіку на основі техноглобалізму для збільшення ефективності економіки та зовнішньоекономічної діяльності, підвищення темпів економічного зростання національної економіки, формування нових соціально-економічних інститутів.

Література:

1. Олійнич О.І., Чернявська О.І. Еволюція теорій технологічного розвитку суспільства. Збірник наукових праць «Економіка: проблеми теорії та практики», Випуск № 232. Дніпропетровськ. 2021. С. 913-926.

2. Олійнич О.І. Чернявська О.І. Переваги та загрози техноглобалізму. Збірник наукових праць молодих учених та аспірантів. Вип. № 21. Київ, КНЕУ, 2019. С. 82-91.

3. Чернявська О.І. Створення техноглобального центру сталого розвитку як нового інституту регулювання глобальних проблем технологічного розвитку суспільства. Формування ринкової економіки. Науковий збірник. Вип. № 23. Київ, КНЕУ. 2010. С. 295-302.

4. Чернявська О.І. Сучасні тенденції розвитку світового ринку інноваційних продуктів . Збірник наукових праць «Вчені записки». Вип. № 12. Київ. 2020. С. 233-239.

5. Чернявська О.І. Фінансові інструменти стимулювання науково-технологічної діяльності: світова практика та українські реалії. *журн. Міжнародна економічна політика*. Київ. 2020. № 10-11. С.143-167.